

Kariérové poradenství

Text k modulu Kariérové poradenství

Autor: PhDr. Zdena Michalová, Ph.D

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CO JE TO KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ?

Kariérové poradenství (dále KP) je systém velmi různorodě zaměřených a organizovaných služeb, které mají z hlediska svých klientů hlavní cíl:

- podporovat a pomáhat v plánování individuální cesty světem práce a vzdělávání.
-

SOUČÁST KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ

- a) posuzovat schopnosti a dovednosti klientů
- b) pomáhat klientům při realizaci zvoleného plánu.

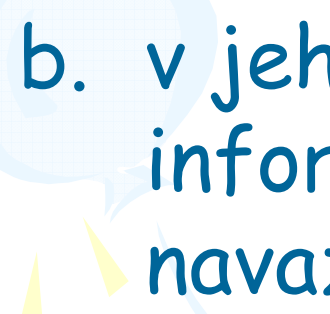
SMYSL PORADENSKÝCH SLUŽEB V RÁMCI KP

- Poskytovat kvalitní a aktuální informace nezbytné pro zvolení optimální vzdělávací i profesní dráhy jedince

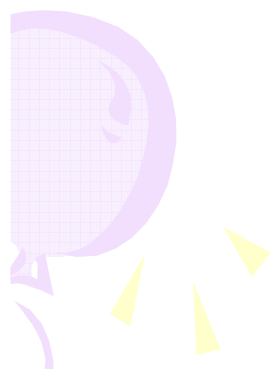

KP VE ŠKOLÁCH

a. představuje jednu ze základních činností výchovného poradce na všech typech škol

b. v jeho průběhu poskytuje poradce žákům informace o různých formách navazujícího studia

ÚKOLY VP V OBLASTI KP (OBEČNĚ)

- zprostředkovávat informace o přípravných kurzech ke studiu
 - informace o přijímacích zkouškách
 - informace o dnech otevřených dveří a dalších aktivitách škol
 - spolupráce s PPP při profesní diagnostice
 - spolupráce s úřady práce, popř. dalšími organizacemi
 - zajištění administrace spojené s přihláškami
-

KLÍČOVÍ PARTNEŘI ŠKOL V OBLASTI KP

- PPP, SPC
 - Úřady práce, především jejich informační a poradenská střediska (IPS ÚP)
 - Školy vyššího stupně
 - Hospodářská komora
 - Zaměstnavatelé
 - Jiné profesní organizace a zájmová sdružení v regionu
-

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ 1. STUPEŇ (A)

Pomoc rodičům s vyhledáváním škol
specializovaných na výuku:

- jazyků,
- matematiky

Dále vytipování škol zaměřených:

- sportovního
- uměleckého

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ 1. STUPEŇ (B)

V 5. třídě - přechod na víceletá gymnázia

Otázka rodičů - uspěje syn/dcera na
osmiletém gymnáziu?

S přechodem na víceleté gymnázium
souvisí i vyplňování příslušné dokumentace.

ÚLOHA VP S PŘECHODEM ŽÁKŮ NA VÍCELETÁ G

Mít dostatečnou představu o nárocích studia na G

Zprostředkovat odborné diagnostické vyšetření uchazeče v PPP, SPC

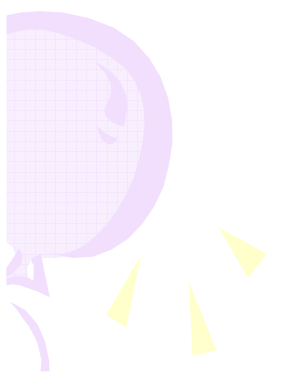
Znát (v ideálním případě) základní charakteristiku víceletých gymnázií z hlediska jejich profilace

NEJČASTĚJŠÍ PROFILACE VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍ

Zaměření:

- Jazykové
 - Přírodovědné
 - Umělecké
 - Sportovní
 - (SPU)
-

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ 2. STUPEŇ (A)

V 7. třídě - přechod na šestiletá gymnázia

Otázka rodičů - uspěje syn/dcera na šestiletém gymnáziu?

!!! VP musí zvážit celý kontext dosavadního průběhu vzdělávání !!!

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ 2. STUPEŇ (B)

Volba další profesní cesty žáků v 9. třídě

- je vyvrcholením komplexních aktivit VP z předchozích ročníků
- systematicčnost a dlouhodobý charakter práce s těmito žáky.

!!! VP musí opět zvážit celý kontext dosavadního průběhu vzdělávání !!!

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ

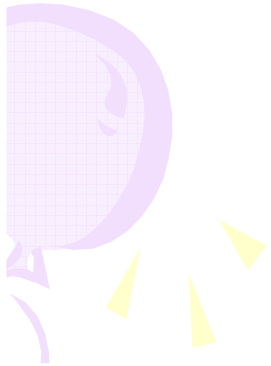
2. STUPEŇ (C)

- V posledních letech byl na ZŠ zaveden nový předmět „Volba povolání“.
- V rámci tohoto předmětu se žáci seznamují s možnostmi studia na různých školách a učilištích. Je jim také poskytnuta praktická pomoc při vyplňování a odesílání přihlášek.
- Vyučujícím tohoto předmětu bývá výchovný poradce školy.

SPOLUPRÁCE VP ZE ZŠ SE SŠ

Poradci v řadě případů

- organizují besedy žáků 8. a 9. ročníků se zástupci těchto škol,
 - účastní se dnů otevřených dveří na školách,
 - účastní se veletrhů vzdělávání apod.
-
-

ÚČAST VP NA BURZÁCH ČI PŘEHLÍDKÁCH SŠ

- účel - prezentace SŠ pro své budoucí studenty
 - a) Besedy se žáky představitelů SŠ v prostorách ZŠ
 - b) Exkurze do SŠ

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ZŠ 2. STUPEŇ (C)

Znalost VP diagnostických nástrojů pro volbu k povolání aplikovatelných ve školním prostředí:

- Dotazníkové metody:

- a) Dotazník volby povolání a plánování profesní kariéry
- b) Test profesních zájmů B-I-T II

NEBEZPEČÍ POUHÉ PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY V ZŠ

- Výsledky nejsou přesné
- Staví pouze na zájmech a představách žáka
- Opomíjí učební styly žáka, jeho studijní předpoklady pro daný obor

Spolupráce VP na ZŠ s PPP či SPC v KP (A)

PPP je jedním z hlavních partnerů škol při zabezpečování výchovného, a tedy i kariérového poradenství

Spolupráce VP na ZŠ s PPP či SPC v KP (B)

Role poraden při podpoře profesní orientace žáků je podle poradců nezastupitelná:

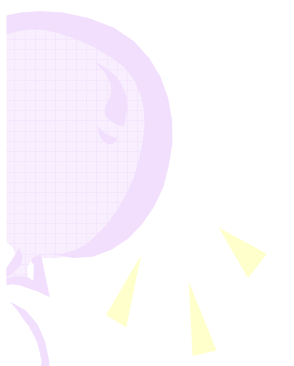
- zejména v individuální profesní diagnostice, kterou na této úrovni odbornosti neprovádí žádná jiná instituce
 - důležitá diagnostická a terapeutická kontinuita při individuální profesní diagnostice v případě žáků, kteří jsou v péči těchto poraden rovněž z jiných důvodů.
-

JAKÉ NEDOSTATKY SHLEDÁVAJÍ VP V KP PŘI SPOLUPRÁCI S PPP

- špatné informační zázemí v oblasti vzdělávací nabídky a konkrétních škol
- vzdělávací nabídka pro VP zabezpečená PPP i z hlediska potřeb kariérového poradenství bývá málo dostačující

SPOLUPRÁCE VP S INFORMAČNÍMI STŘEDISKY (A)

- z hlediska rozsahu poskytovaných služeb a schopnosti pokrytí značného počtu žáků jsou pravděpodobně **partnerem nejvýznamnějším**.
 - v praxi má zpravidla charakter informační a poradenské činnosti
 - pro jednotlivce
 - pro skupiny žáků
-

SPOLUPRÁCE VP S INFORMAČNÍMI STŘEDISKY (B)

- **Velmi pozitivně VP hodnotí:**
- možnost testování zájmů prostřednictvím samoobslužného počítačového programu
- informativní videofilmy o povoláních a popisy povolání obsahující:
 - výčet pracovních činností,
 - Výčet používaných pracovních prostředků
 - popis pracovního prostředí

SPOLUPRÁCE VP S INFORMAČNÍMI STŘEDISKY (C)

Významně pozitivní:

- dobrá informační základna IPS ÚP v oblasti vzdělávací nabídky
 - schopnost poradců pomoci s výběrem studijního nebo učebního oboru a konkrétní školy v závislosti na výsledcích žákovy „profesní anamnézy“
-

POZOR!

Právě absence tohoto momentu, tedy promítnutí výsledků diagnostického procesu do poradenství vedoucího ke konkrétní volbě byla poradci vnímána v případě služeb pedagogicko psychologických poraden jako nedostatek.

NEGATIVA VE SPOLUPRÁCI VP S IPS ÚP

- ne všechna IPS umožňují zapůjčování videofilmů přímo do škol
- zejména pro školy sídlící v odlehlejších oblastech je často návštěva IPS spojena s velkou časovou ztrátou.

X

- mnohem efektivnější IPS navštěvovat než využívat jejich služeb v prostředí školy.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA GYMNÁZIU

I když je význam kariérového poradenství pro žáky ZŠ klíčový, ani v případě středoškolských studentů jeho potřeba a význam neklesá - pouze nabývá jiného charakteru.

V obdobné situaci jako žáci základních škol se nacházejí také žáci gymnázií - rovněž oni stojí před klíčovým rozhodnutím o specifikaci své profesní orientace, ovšem s několikaletým rozdílem mentálního i fyzického vývoje.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA SOŠ, SOU, OU (A)

- a. u žáků SOŠ a SOU by bylo možné předpokládat, že svou profesní volbu již učinili
- b. z nejrůznějších důvodů u nich může dojít ke změně profesních plánů (např. vlivem studijních problémů či změny profesní orientace)
- c. v důsledku toho k nutnosti realizace tzv. „druhé profesní volby“.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA SOŠ, SOU, OU (B)

Potřeba „kariérových“ informací u středoškoláků navíc vzrůstá v souvislosti :

- s jejich očekávaným vstupem na trh práce a nezbytností jejich adaptace v tomto novém prostředí
- se zájmem některých pokračovat ve studiu:
 - v navazujícím maturitním studiu v případě učilišť
 - na VOŠ
 - na VŠ

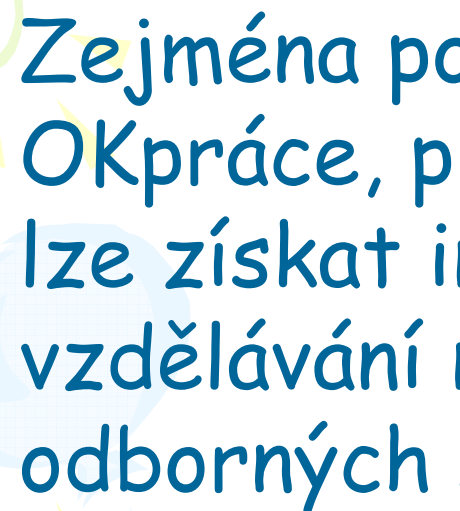

PARTNEŘI VP NA SŠ V OBLASTI KP

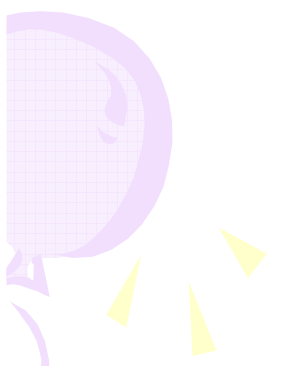
- informační a poradenská střediska úřadů práce.
- částečně PPP - nemají kapacitu na práci se středoškoláky v oblasti KP

SPOLUPRÁCE SŠ A IPS (A)

Zejména poradenský modul systému OKpráce, prostřednictvím jehož databáze lze získat informace o možnostech dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v celé ČR.

SPOLUPRÁCE SŠ A IPS (B)

Nejrůznější informační akce pro žáky:

- přednášky o možnostech studia, možnostech uplatnění
- o podmínkách zaměstnávání absolventů apod.

S poměrně velkým zájmem se setkávají také informace o nabídce rekvalifikací.

A decorative graphic on the left side of the slide features three balloons: a light green one at the top, a light blue one in the middle, and a light purple one at the bottom. Each balloon is connected to a streamer that flows downwards. Small yellow triangles are scattered around the balloons, resembling confetti or streamer details.

DALŠÍ TYP SPOLUPRÁCE SOŠ, SOU, OU S IPS (A)

Charakter informačně poradenské činnosti vztahující se k problematice trhu práce - především k možnostem uplatnění absolventů v oboru v rámci regionu i v rámci ČR.

DALŠÍ TYP SPOLUPRÁCE SOŠ, SOU, OU S IPS (B)

IPS ÚP těmto zákazům poskytují zejména informace:

- o vývoji na trhu práce v regionu i celé ČR,
 - o nabídce volných pracovních míst.
-

DALŠÍ TYP SPOLUPRÁCE SOŠ, SOU, OU S IPS (C)

IPS ÚP žákům poskytují dále informace:

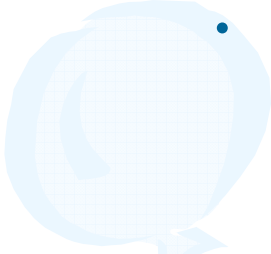
- o podmínkách uzavření pracovního poměru,
- o postupech, jak hledat zaměstnání,
- o problému nezaměstnanosti,
 - realizují testování žáků aj.

SEKUNDÁRNÍ PROFESNÍ ORIENTACE SOŠ, SOU, OU

Představuje specifickou oblast poradenství.

-
- Nejčastější formou předávání informací jsou besedy s žáky posledních a předposledních ročníků SS.

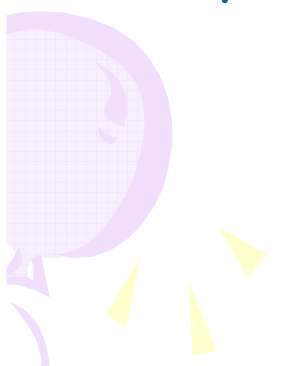
Ve srovnání s ostatními typy škol je zde zřejmá mnohem užší vazba se sférou trhu práce.

SEKUNDÁRNÍ PROFESNÍ ORIENTACE SOŠ, SOU, OU A ROLE PPP

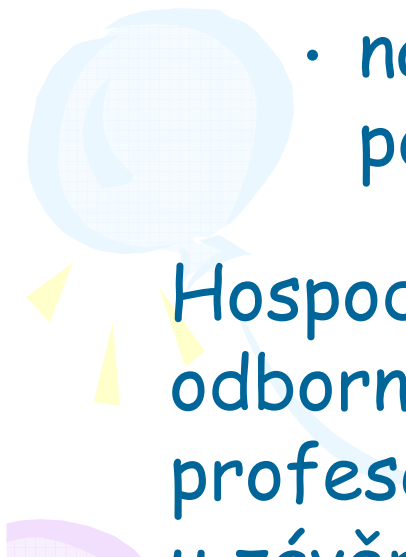
Názor dotazovaných poradců na průběh spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami má dvě roviny:

1. oceňují nenahraditelný přínos a působení poradny zejména v oblasti řešení osobnostních, výchovných a výukových problémů žáků.
 2. vyjadřují nespokojenost zejména s kapacitními možnostmi poraden, které neodpovídají reálným potřebám škol.
-

SPOLUPRÁCE SOU S HOSPODÁŘSKOU KOMOROU (A)

- spíš ojedinělá,
- nabývá podoby konkrétní materiální podpory některých oborů.

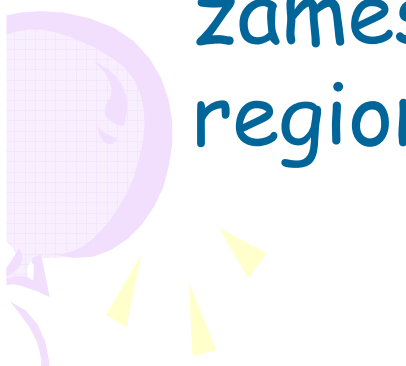

Hospodářská komora může být garantem odborných zkoušek nezbytných pro výkon profese, zástupci komory jsou často přítomni u závěrečných učňovských zkoušek

SPOLUPRÁCE SOU S HOSPODÁŘSKOU KOMOROU (B)

- Komora monitoruje a nabízí volná místa v oboru.
 - Pořádá semináře, na kterých informuje o perspektivách i o možnostech konkrétního pracovního uplatnění absolventů oboru, o záměrech zaměstnavatelů v určitém oboru v regionu.
-
-

SPOLUPRÁCE SOU S HOSPODÁŘSKOU KOMOROU (C)

- V některých případech hospodářské komory pomáhají s prezentací vyučovaných oborů i škol při nejrůznějších příležitostech.
- Jedním z nejvíce oceňovaných přínosů komory je zprostředkování a udržování vazeb mezi žáky SOŠ a SOU a reálnými firmami v regionu.

SPOLUPRÁCE SOU S HOSPODÁŘSKOU KOMOROU (D)

Hospodářská komora se také např.
podílí na celoživotním vzdělávání:

-
- pořádáním mistrovských kurzů,
 - pořádáním kurzů „zaučen v oboru“.
-

PERIODIKA JAKO POMOCNÍCI V KP PRO VP

Vydávají především informace k nabídce dalšího vzdělávání.

Jedná se např. o:

- Učitelské noviny
- Atlasy základních, středních, vyšších odborných i vysokých škol

PORTÁL NÁRODNÍHO ÚSTAVU ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

- Informuje o různých formách studia
- Vytvořil film, který srozumitelně informuje o různých oborech, profesích i předpokládaném vzdělání pro jejich výkon
- Zpracovává jak učební obory, tak vysokoškolské obory

NA ČEM ZÁLEŽÍ MNOŽSTVÍ SPOLUPRACUJÍCÍCH PARTNERŮ VP PŘI KP

Výčet těchto partnerů závisí:

- na diferencovanosti místních podmínek
- na jejich variabilitě - tudíž nemůže být absolutní
- na aktivitě VP
- na ochotě školy vytvářet mu podmínky pro plnohodnotný výkon jeho funkce
- na ochotě ke spolupráci ze strany partnerů

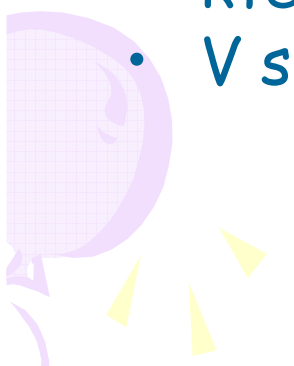
NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (A)

- neexistence systematického vzdělávání poradenských pracovníků a učitelů, kteří by měli s problematikou světa práce a volby povolání seznamovat žáky v rámci daných předmětů

Existující vzdělávací kurzy a programy určené výchovným poradcům, nabízené zejména vysokými školami v rámci celoživotního vzdělávání

NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (B)

- V ČR neexistuje žádné profesní sdružení výchovných či profesních poradců.
 - Vzhledem k této skutečnosti nemají výchovní či profesní poradci ani žádnou platformu, na základě které by mohli koordinovaně jednat, vzdělávat se, spolupracovat se zahraničními sdruženími a hájit své profesní zájmy.
 - Existuje pouze Asociace poradenských pracovníků ve školství, která je profesním sdružením psychologů, speciálních pedagogů, sociálních a dalších pracovníků, kteří působí v oblasti poradenských služeb ve školství.
 - V současnosti má tato asociace více než 430 členů.
-

NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (C)

- Nedostatečná koordinace opatření a činností na úrovni resortů.
 - Nedostatečná informační síť výchovných poradců a její propojení se sítí profesních poradců na úřadech práce.
 - Chybí systematické vzdělávání poradenských pracovníků, které by odpovídalo současným potřebám klientů, a to zejména v oblasti profesní volby, výběru studijní a profesní dráhy.
-

NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (D)

- Neexistuje systém kontroly kvality a hodnocení poskytovaných služeb.
 - Je třeba stanovit obecně platné kvalifikační a etické standardy pro poradenské pracovníky ve školství.
 - Mezi návazná opatření by měla patřit ta, která podpoří motivaci zaměstnavatelů ke vzdělávání vlastních pracovníků.
-

NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (E)

- Výchovní poradci - učitelé nemají dostatečné podmínky pro vykonávání části své práce: 1 až 3 hodiny jejich týdenního úvazku nepostačují, protože stačí pouze na řešení nejnaléhavějších situací, spojených ve většině případů se studijními, výchovnými nebo psychologickými problémy

NEDOSTATKY V KP V ČR Z POHLEDU VP (F)

Dochází k nadměrnému zatížení poradců na úřadech práce, které pramení ze skutečnosti, že úřady práce jsou jedinou (snad s výjimkou sítě poraden vysokých škol) celostátní sítí poradenských služeb, která má na jedné straně přímou vazbu se svým vedením (SSZ MPSV) a zároveň přímou vazbu na své klienty na straně druhé.

